

Posudek bakalářské práce Adély Semotánové

Naplnění cíle práce

Autorka si v úvodu klade za cíl odpovědět na otázku „jakým způsobem se u nás volný čas sociologicky zkoumá od 60. Let 20. Století po současnost“ a také zvážit vliv revoluce roku 1989 na výzkum volného času v ČR (s. 8). Za tím účelem shrnuje vybrané výzkumy volného času, především z let před rokem 1989. K situaci po roce 1989 uvádí, že „nenašla žádnou publikaci, která by se věnovala výhradně volnému času“ a nabízí výběr různých výzkumů na příbuzná témata. V závěru autorka nabízí doporučení ke komplexnímu zkoumání volného času.

Prvním problémem při naplnění cíle se jeví **arbitrárnost výběru výzkumů a prací**. Souhlasím s autorkou, že se nelze věnovat všemu. Vzhledem k tomu, že rešerše je zásadní pro vytýčený cíl práce, **bylo by dobré uvést, kde a jak autorka výzkumy hledala**. Obrátila se například na odborníky s dotazem koho/co by doporučili? Volný čas je opravdu široké téma a chce-li se autorka věnovat jeho zkoumání, včetně zkoumání výzkumů na toto téma, nelze se omezit jen na to, co má v názvu „volný čas“. Nicméně, shrnutí výzkumů do roku 1989 uspokojivý obraz poskytuje. **Tento cíl byl tedy naplněn.**

Méně uspokojivé je autorčino pojednání o výzkumech po roce 1989. Bylo by lépe sledovat jednotlivé oblasti volnočasových aktivit, než výzkumy přímo zaměřené na volný čas. Potom by nemohly zůstat nepovšimnuty výzkumy on-line volnočasových aktivit, ale ani celá oblast druhého bydlení (např. Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku, J. Vágner, 2004). Z hlediska obecné teorie se trávením volného času a jeho souvislosti se společenskou strukturou zabývá např. J. Šafr (Odlišnosti kulturního vkusu společenských vrstev - co nás baví ve volném čase?, Socioweb, 2.6. 2008). **V zaměření na situaci pro roce 1989 jsou tedy v práci mezery.**

Zcela bez jasné odpovědi zůstává to, jak do výzkumu volného času zasáhl rok 1989. V souhrnech a anotacích jednotlivých výzkumů odpověď nelze najít. Autorka sice stručně cituje pozorované změny ve využití volného času (např. z praví I.Možného), nicméně o samotném dopadu roku 1989 na výzkum toto nevyovídá. **Zde tedy cíl naplněn není.**

V úvodu zmíněný metodologický závěr (s. 73-74) působí rovněž rozpačitě. Spíše než aby šlo o doporučení opřené o konkrétní (třeba i v práci rozebírané) výzkumy, jde o soubor obecných doporučení. Ani to by ovšem nevadilo, kdyby výsledkem byl např. detailnější návrh projektu či research designu, takového výzkumu. Kritickým zhodnocením metodologie v práci uvedených

výzkumů a navržením vlastního aparátu by práce jednak získala na přínosnosti, ale také by mohla posloužit samotné autorce například při zpracování práce magisterské.

Splnění nároků odborného textu

Hodnocená práce přiměřeně cituje své zdroje, nicméně **není jasná citační norma**, některé zdroje například nenajdeme v závěrečném seznamu literatury (na s. 40 zmíněná Švigová). **Práce také převážně čerpá jen ze sekundárních zdrojů.** Příkladem je kapitola dvě, kde autorka vlastní rešerši nahradila odkazy na Gurvitche a Pácla. Zarážející je spolehnout se na jednoho autora (např. kap. 2.4.1. je skoro celá položena na jednom zdroji). Navíc není jasné, proč autorka necituje Páclovu novější práci Ke kořenům evropského myšlení z roku 1991 a proč kapitolu o (volném) čase ve středověku neopřela o publikaci Volný čas ve středověku (Verdon 2003), která je jednak aktuálnější a také problematiku cíleně pokrývá. Zejména v kapitole 2.4.2 se projevuje citační nedůslednost autorky, neboť někdy není zcela jasné, zda cituje zdroj sekundární či odkazuje na citaci zdroje primárního dle zdroje sekundárního. Ve druhém případě by pak bylo lépe uvést přesné místo v primární literatuře, na které je odkazováno.

Další slabinu z hlediska odbornosti spatřuji v naprosté **absenci zahraničních zdrojů.** I když zmapování situace v obecném, tedy i zahraničním, diskursu o volném čase není cílem práce, přesto by alespoň stručná rešerše a nastínění základních trendů jistě napomohly pochopení vývoje v naší zemi.

Konečně, **v práci jen těžko najdeme kritický názor autorky.** Velmi citelné je to na konci kapitol, kde čtenář čeká, že bude uvedený výčet okomentován a zasazen do celku práce. I závěr práce je spíše shrnutím, nežli autorčiným názorem podloženým předchozími řádky. Autorka sice několikrát použije obratu „dle mého názoru“ (např. s. 11) či obdobných obrátů, problémem je, že tento svůj názor v práci neargumentuje. Nevíme tedy, na čem je založen a tedy těžko jej kriticky zhodnotit. **Práce, která má být vlastně meta-analýzou je při absenci kritiky méně hodnotná.**

Jazyková úroveň

Práce je psána střízlivým a uměřeným jazykem se slušnou gramatickou úrovní. Čtenář je však trochu vyrušován různými překlepy a někdy nepochopitelným užitím velkého písmena („Revoluce“, s. 8.). Z hlediska práce s textem vnímám jako **problematické „jednovětné“ odstavce** (viz s. 40 nebo s. 11), které vyznívají problematicky i věcně (mají-li tak jako na s. 11 shrnout to, jak se zabývají jednotlivé vědní obory časem). Na s. 25 to vypadá, jako by jedna věta tvořila odstavec a zároveň podkapitolu. Z hlediska struktury práce je matoucí například to, že podkapitola „Reformace“ (s. 14) nepojednává o reformaci vůbec, neboť jen velmi povrchně zmiňuje renesanční názory měšťanstva.

Díličí připomínky a návrhy k diskusi

K diskusi bych po přečtení práce navrhl tyto body, které mi byly při četbě nejasné:

- Na s. 11. Autorka píše, že podle jejího názoru jí nastíněný model vývoje platí především pro vyspělé západní země a nelze ho generalizovat. Otázkou je, na čem je tento názor založen a dále by autorka mohla uvést svůj názor na vývoj volného času v podmínkách globalizace – dochází podle ní spíše k unifikaci či diversifikaci využívání (či zkoumání) volného času?
- Velmi zjednodušující je pojednání o volném čase, resp. práci, v křesťanství. Je podle autorčiných zkoumání v křesťanském myšlení viditelný nějaký vývoj? Jak hodnotí autorka pohled na práci a volný čas u autorů z období reformace, resp. jaký je její názor na Weberův názor o změně povahy práce (a tedy i volného času) právě v „reformovaném“ křesťanském myšlení?
- Autorka často zcela oprávněně hovoří o propojení životního stylu, volného času a sociální struktury. Jaký na to ona má názor? Proč do práce nebyly alespoň letmo zahrnuty například práce o vkusu od P. Bourdieu?

Celkové hodnocení

Na základě výše uvedených připomínek doporučuji práci k obhajobě a **navrhuji hodnocení „dobrá“**.

V Praze dne 5.9. 2009